

~~Р. 2. 5. 77~~
КРАЛЪВИ

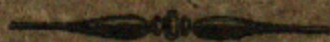
Рис. 381. 1

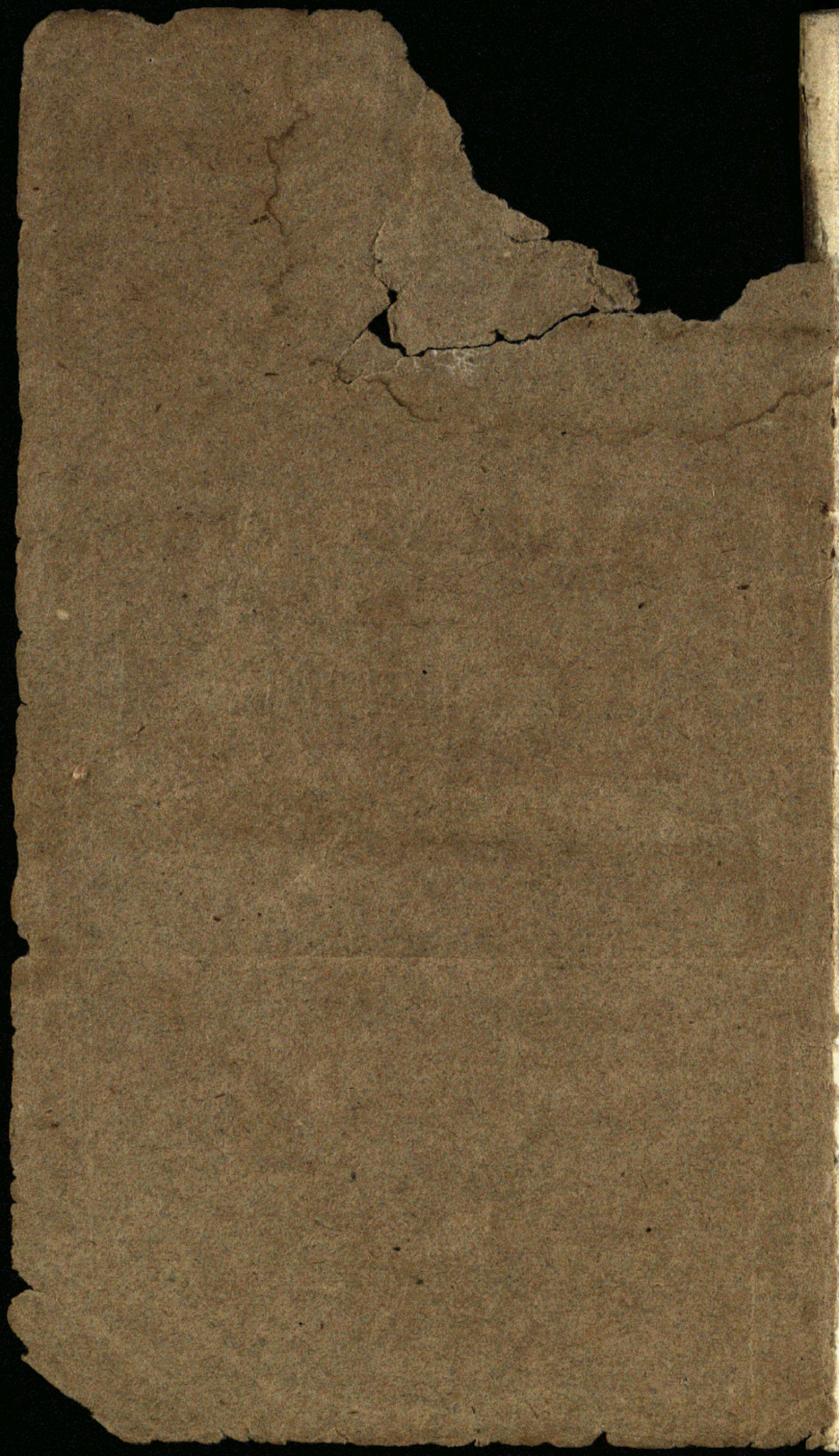
КРАЛЪВИНЪ МАРКО

и

АРАПИНЪ.

ПОЗОРИШТНА ИГРА СЪ ПЕСМАМА У 3 ДѢЙСТВА.

Р. 12. 0. 2. 17

КРАЛЪВИЊЪ МАРКО

Рис. Ср. 381. 1

и

АРАШИНЪ.

ПОВОРИШТНА ИГРА СЪ ПЕСМАМА

у

З ДЪЙСТВА.

САЧИЊНА ОДЪ

А. НИКОЛШЪА,

МУЗИКА ОДЪ

І. ШЛЕЗИНГЕРА,

Княжеско Србске банде Капомайстера.

5648
БИБЛИОТЕКА
МАТИЦЕ СРПСКЕ

У БЪОГРАДУ

печатано у Типографіи Княжества Сербіе.

СН. 1168 1841.

Л И Ц А.

Кралѣвиѣ Марко.

Црный Арапинъ.

Царска кѣи.

Преа вила.

Друга вила.

Селимъ Паша, Царскій посланикъ.

Царскій служитель.

Биръ Пуля, меанція у новомъ ану.

Сима, нѣговъ слуга.

Царевъ татаринъ.

Стоянъ, слуга Кралѣвиѣ Марка.

Телалъ.

Прво дѣйство представя се предъ Стамболомъ,
друго у соби Кралѣвиѣ Марка, [а треће у Стамболу.

І. ДѢЙСТВО.

(Польскій предѣлъ предъ Стамболомъ.)

І. ПОЯВЛЕНІЕ.

Две виле. (пѣваю.)

Обе.

На све стране у природы цѣлой,
 На ружици црвеной и бѣлой,
 На гранциам' свакоякогъ била,
 И на цвѣтку жуѣастога смиля,
 У воздуху и дубльини морской,
 По нывама и тишини горской
 Миръ по свуда благодатно влада,
 Нит' се чуе, да ко његоѣъ страда,

Прва.

Овде само

Друга.

— — — овде ахъ! — — —

Обе.

— — — — — **Злоумный!** — — —

Прва.

Смртный сынъ праха

1*

Друга.

Да зада страха

Обе.

Цѣломъ Стамболу?

Обе.

Невинна є крвца вопіяла,
Праведну є мазду изплакала,

Прва.

Истина и правда
Мора да надвлада,

Друга.

Мора да надвлада
Истина и правда,

Обе.

То є света воля Творца!

Прва вила.

Видишь сестро црна Арапина,
Што є ону кулу саградію
Пусту кулу одъ дваєсть тавана
У край синѣгъ мора дебелога;

Друга вила.

То л' є Арапъ юнакъ одъ приморя?

Прва вила.

То є Арапъ, што се помамію,
Кадъ є грдну кулу начинію,

Ударіо стакла у пенцере,
Прострео є свиломъ и кадифомъ,
Па є онда кули говоріо:
Што ђешъ пуста у примор'ю куло?
Кадъ по теби нитко шетат' нема;
Майке немамъ а сестрице немамъ,
А іоште се оженіо нисамъ,
Да по теби люба моя шеће;
Ал' тако ме не родила майка,
Већъ кобила, коя бедевию,
Запроси' ђу у Цара ђевойку,
Ял' ђе ми є Царе поклонити,
Я ли ђе ми на мейданъ изићи!
То є Арапъ кули изрекао,
Па онъ одма ситну кнѣигу пише,
Те є посла Цару у Стамбола.

Друга вила.

Да манита црна Арапина.

Прва вила.

Дође кнѣига Цару честитоме,
Када виђе, шта му кнѣига каже,
Стаде Царе тражит' мейданціе,
Обећава благо неброено,
Ко погуби црногъ Арапина.
Мейданціе млоге одлазише,
Ал' Стамболу ни еданъ не дође.

Друга вила.

Нуто Цару велике неволѣ!
А іоштѣ веће ліепой љевойцы.
Јо мени до Бога милога!
За кога е лице одгоила,
Да га люби црный Арапине.

Прва вила.

Веће нѣму неста мейданція,
Све погуби црный Арапине.
Ни ту ніе големе неволѣ,
Ал' с' опреми црный Арапине
Изъ приморя са біеле куле,
Онъ с' обуче у руо господско,
А припаса саблю оковану,
Па опреми сиву бедевію,
Потеже іой седмере колане,
Заузда е уздомъ позлаћеномъ,
Па привеза чадоръ у теркію,
И са стране тежку топузину,
Кобили се на рамена баџи,
Па упрти коплѣ убоито,
Дође право біелу Стамболу;
Кадъ е дош'о предъ Стамболска врата,
Предъ вратима коплѣ ударію,
Пакъ разап'о біела чадора,
И на Стамболъ онъ наметну наметъ,
Све на ноћцу по ялову овцу,
И фуруну лѣба біелога,

Єданъ чабаръ жежене ракіє,
По два чабра црвенога віна,
И по єдну лієпу њевойку,
Те му служи црвенику віно,
А ноѣи іой бѣло лице люби.

даку Дневи дає у землю талію,
Те узима неброєно благо.

Друга вила.

Ту смо сестро люто погрєшили,
Што смо нѣму так'ве силе дали.

Прва вила.

Смртни люди сви су ове њуди;
То су мрави слабомоѣна ума,
Што незнаю благодатне даре
Уживати а на обште благо;
Своєлюб'є све ій обузело.

Зато самъ те сестро я позвала,

Да манитомъ овомъ Арапину

И убицы невинности красне

Закрек Препетія на путъ поставимо;

Да мотримо на нѣгове путе,

Да мотримо на поступке луде,

Па да далъ саветъ учинимо,

И судбу му горку изречемо.

Друга вила.

Веѣъ є доста Арапови дѣла

И зулума досадъ нечувену.

Та невиность погажена бесно
Сама тражи заслужене казни;
Некъ га нема на овоме свету.

Прва вила.

Велика е створителя благодать,
Грешногъ створа неће одма смрти.
СлабOMOЊне Богъ на земљи люде
Дуго трпи, и чека поправке,
Па кадъ види, да с' повратит' неће,
Онџа шилъ заслужене казни. —
Юштъ се може Арапъ поправити,
Може людству на услуги быти.
Богъ е нама силе подаріо,
Да на добро обраќамо людско.

Друга Вила.

Далеко се съ пута удаліо
Са правога у чытаву вѣчность. —
Онай прашакъ што с' до Бога продр'о.
При престолу подножія славна
Сія грозно, одъ неправде пишти.

Прва Вила.

Юште мало сестро почекаймо.
Ево иде црный Арапине,
Деде мало да се уклонимо,
Па на нѣга добро да мотримо.

(оду)

2. П О Я В Л Е Н Ъ.

Арапинъ. (самъ.)

Доста самъ се свега наситіо;
Поднапіо віна и ракіе,
И доста се налюбіо лица
А Стамболскій лѣпи' ѓевояка,
А доста самъ накупіо блага,
Доста мени за живота мога.
И Стамболъ самъ доста намучіо
Ево веће за три мѣсец' дана.
Не могу се доста начудити,
Да се Цару ніе додіяло!
Воле трпит' моего зулума,
Него мени на гласу юнаку
Поклонити ѓерцу за любовцу.
Ал' е залуд' твоє неотенѣ,
Мою желю изпунити морашѣ.

* * *

Може л' с' данасъ учинити,
То с' на сутра неодлаже,
И я небу оставити,
Докъ ми с' ѓерка не покаже.

* * *

Залуд' Цару царованѣ,
Мени с' мора покорити,
Залуд' ѓерки девованѣ
Данасъ бу е изпросити.

* * *
Гордость твоя висока е,
Тежко ти се приволети,
Ал' е већа сила моя,
Не мож' нъойзи одолѣти.

Данасъ бешъ се Царе покорити.
Ял' ми морашъ бѣрцу поклонити,
Ял' се не бешъ наносити главе.
Сасу'бу ти стакла у пенцере,
Обу твоє порушити дворе,
Изъ темеля Стамболъ претурити,
Скину бу ти са рамена главу,
Преко твога тѣла крвавога
Обу лепу да изведемъ бѣрцу.

(Гледаючи на одну страну колисса, виче)
Море Царе! изводи бѣвойку.

(Баца се буздованомъ, чуб се лупа пенцера)

Гласъ Царевъ.

Стани мало помамный юначе!
Не руши ми мое бѣле дворе.
Ево шилѣмъ Селимъ Пашу мога,
Нека'съ тобомъ сватбу уговара.

Арапинъ.

Да люто се Царе поплашио
Одъ мовга стра' големога.
Тако валя светомъ задрмати,
Нека позна силу силнѣга.

з. П О Я В Л Е Н Ъ.

Селимъ Паша и Арапинъ.

Арапинъ.

Шта е казуй ты Царева слуго?
Камо море, ње ти е њевойка?

Селимъ Паша.

Лепо те е Царе поздравіо,
Да му доњешъ до године дана,
Докъ пореже руо њевоячко,
И преправи миразъ узъ њевойку,
И преправи господске дарове.

Арапинъ.

До године? разговора нема.
Вењъ чули ме Царевъ посланиче!
Кажи Цару твоемъ господару
До петнаестъ біеліе дана,
Докъ отидемъ у приморе равно
И сакупимъ киту и сватове
Ето мене по њевойку лѣпу.

Селимъ Паша.

А тако ти Бога истинога
И пророка нашегъ великога,
Да не буде Цару на срамоту;
До петнаестъ біеліе дана
Не може се миразъ преправити,
Не може се руо порезати.

Арапинъ.

Айд' одатле будаласта слуго!
Та заръ нема одъ теб' паметниегъ
У Стамболу толикомъ біеломъ?
У мене є море доста блага,
Одену'фу мою милу любу
Свакоякимъ рувомъ господскіємъ,
Накитити жеженіємъ златомъ.
Но ты иди Цару тасту моме,
Па му кажи одъ мене поздравлѣ,
До петнаєсть біеліє дана
Да ѣу доѣи са петстотин' свата
По адету да водимъ ѣевойку.

(Селимъ Паша оде)

4. П О Я В Л Е Н Ъ.

Арапинъ. (самъ.)

* * *

Некъ зна Стамболъ за мене юнака,
Да ми нема на свієту равна,
Онъ се мора мени покорити,
Онъ ми мора желю испунити.

Садъ ми валя у приморѣ поѣи,
У край мора моіой бѣлой кули:
Да опреимъ танку бедевію,
Па да іой се на рамена бацимъ,
Одо право ко приморю равномъ,
Да сазовемъ кума и девера,

Да сакупимъ киѣене сватове, —
За веселѣ да опреимъ кулу, —
Па да доѣемъ по ѣвойку амо.

(оде)

5. П О Я В Л Е Н Ъ.

Две виле.

Прва вила.

Тако валя сестро да чинимо;
Да узмемо невинну ѣвойку
У подкрылѣ наши' снажны' сила,
Одъ Арапа да отmemo бѣдну.

Друга вила.

Крвно ѣмо дѣло починити.

Прва вила.

Ту ѣе Арапъ заглавити само.

Друга вила.

Ко ѣе нѣга згубити юнака?

Прва вила.

Твой побратимъ Кралѣвиѣу Марко!

Друга вила.

Ко ѣе Марку зато споменути? —
Не ѣе смети на Арапа Марко.

Прва вила.

Не познаешъ твога побратима. —
Докъ навече сѣино седне сунце,

Докъ с' утиша по Стамболу бѣломъ
И полеже мало и велико,
Па кадъ легне Царица госпођа,
И кадъ стане санакъ боравити,
У сну іой се као човекъ яви,
Па іой онда вако наспомени.
Има госпо у држави вашой
Равно полъ широко Косово,
И градъ Прилипъ у полю Косову,
У Прилипу Кралъвићу Марко,
Вале Марка, да е добаръ юнакъ;
Пошли кнѣигу Марку Кралъвићу,
Посини га Богомъ истиніемъ,
Обреци му благо неброено,
Некъ ти отме шѣрцу одъ Арапа.
То ће она Цару казивати,
Што е у сну снила и видила,
Па ће Царе да позове Марка,
А ты гледай да приволешъ Марка.
Да онъ дође, да отме њевојку,
И да згуби црна Арапина.
Та Марко е срдца юначкога,
Зна' ће Марко нѣга надячати.
Башъ да бы му до неволъ было,
Ты се деси Марку у невољи.

Друга вила.

Све љу тако вѣрно извршити.

* * *

Обе.

Божія е влада на вѣк' мылостивна,
Щитъ е нѣговъ силанъ, коимъ онъ покрыва

Прва.

Око себе свагда

Друга.

Своя чада драга.

Обе.

Кадъ отважнимъ духомъ за невиностъ драгу
И за свету правду у борби се нађу,
Па на нѣга цѣлу надежду полагаю.

* * *

Побѣду ће наћи ово добро дѣло;
Ерѣ подъ твоимъ с' она налази подкрылѣмъ,
Некъ зликовацъ ечи,
Осветомъ некъ дречи
Сатрти што неће за твоега быћа;
У свирѣцимъ бурям' добродѣтель чува,
Закланя одъ беде Божіе подкрылѣ.

* * *

Рапаве и тавне на овоме свету
Есу одъ постаня людске стазе кратке,
Често изъ незнаня,
Често самовольно

Поклизне онъ съ пута, коимъ одат' мора,
И тамо га снађе или ударъ судбе,
Или зрацацъ сѣйный избавленя ради.

Ш. ДѢЙСТВО.

(Соба Кралъвића Марка)

І. ПОЯВЛЕНІЕ.

Кралъвићъ Марко. (самъ)

А мой Боже створителю благій!
Ты си мене на светъ произвео,
Да подкрепишъ веќе са мноми цѣли;
Лебдіо си надъ животомъ моимъ,
Кои но самъ народноме благу
Као жертву радо посветіо.
Милій Боже, милій створителю!
Съ вел'комъ си ме снагомъ обдаріо,
И ячину мени даровао
На ⁹⁰⁰содѣйство обштегъ рода блага.
Ты си мени много поверіо,
На свему ти одъ свегъ срдца фала.
Али ево яда големога,
Нема данасъ згоде ни прилике,
Да за славу рода ми милога

Ове даре жертвовати могу;
Мой в баба закрчио путе,
Немамъ куда, у залуд ми снага.

2. П О Я В Л Е Н Ъ.

Стоянь и преѣашный.

Стоянь.

Ево дође Царевъ Татарине
Одъ Стамбола, дон'о ти Фермана.

Кралъвићъ Марко.

Добро дош'о Царевъ татарине,
Нека дође, да беседимъ съ ньиме,
Крилата му коня преватите.

(Оде Стоянь)

Шта ће са мноми Царе господине.
На веселъ позвати ме не ће,
Вальда му в дошло до неволъ.

3. П О Я В Л Е Н Ъ.

Кралъвићъ Марко и Татаринъ.

Кралъвићъ Марко.

Шта си дон'о Царевъ Татарине?

Татаринъ.

Дон'о самъ ти одъ Стамбола града
Одъ нашега Цара честитога

Ево овде сићана фермана,
Лієпо те Царе поздравію,
И ову ти вњигу навитію.

(Предав му писмо)

Кралъвићъ Марко. (чита писмо)

„Богомъ сынокъ Кралъвићу Марко!

Оди мени бієлу Стамболу,

Погуби ми Црногъ Арапина,

Да ми Арапъ не води њевојку,

Да' њу теби три товара блага.“ —

Вала Цару на поздравлю лѣпомъ.

Иди съ Богомъ Царевъ Татарине,

Поздрави ми Цара поочима,

Я не смієиъ на Арапа доѣи;

Арапинъ є юнакъ на мейдану:

Кадъ ми узме са рамена главу

Што ње мени три товара блага?

(Татаринъ оде)

4. П О Я В Л Е Н Ъ.

Кралъвићъ Марко. (самъ)

Знамъ юнаке одъ приморя равна,

Кадъ самъ єдномъ онуда прощао,

И ломію грозна вінограда,

Припази ме Лютица Богдане,

На кобнли танкой бедеви,

Я несмѣдо чекати Богдана

Веѣъ побѣго узъ кршино приморѣ;

Шоѣра ме Лютица Богдане,
Да ми не бы Шарца одъ мейдана
Занста ме уватити шѣаше;
Веѣъ ми Шарацъ стаде одмицати,
А кобила поче остаяти.

Кадъ то виѣе Лютица Богдане,
Онъ потеже тежку топузину,
Пушѣа замномъ узъ кршно приморѣ,
Довати ме по свилену пасу,
Са своимъ сапомъ одъ топуза,
Шѣера мене за уши Шарину,
Єдва му се у седло поврати,
И утеко узъ кршно приморѣ. —

Како ме в Реля препануо,
Препаде се како нигда нисамъ,
Па на среѣу те се помирисмо. —
Ето данасъ дужность бы ми была,
Да послужимъ Цара честитого,
Алъ я не смемъ на Арапа поѣи,
И Арапъ в изъ приморя равна.

(После некогъ оданя иде къ вратима)

5. П О Я В Л Е Н Ъ.

Стоянъ и преѣашный.

* * *

Жалостнима утѣху подае,
СлабOMOѣкымъ ячину раздае,
И бѣднима болнима надежду,
Изгублѣнымъ и опеть отраду —
Шилъ рука нашегъ доброгъ Творца. —

* * *
Ты си мене осиліо снагомъ,
Навитіо евакимъ земнымъ благомъ,
Украсіо душою свагда смѣломъ
+ И надеждомъ опасео крѣпкомъ,
У подкрилю твоємъ нема вреда.

Стоянъ.

Доста ти є силе даровао;
Но доѣи ѣе одговора време
Господару Кралъвићу Марко!
На што си те поарчіо даре,
Да л' на обште милогъ рода благо?

Кралъвићъ Марко.

Мой Стояне доста си ми каз'о,
Немой далъ на речи ти фала.

Стоянъ.

Искренность є Србина дичила,
Истиннитость Душана узнела,
Одъ твогъ отца како да ти кажемъ,
И проклетогъ што'но веле Вука,
Залеже се међ' Србљима завистъ,
Злоба клета дволичіе удо;
Но я самъ ти іоштъ одъ стары' Срба,
Дволичіе никак' непознаемъ,
Па што мислимъ, то говоре уста. —

Кралъвићъ Марко. (срдито)

Доста данасъ, не говори далъ.

Стоянъ.

Заръ ти нешто неповольно каза?

Кралъвићъ Марко. (яростно)

Доста

Стоянъ. (у себи)

— — Нећу нећу далъ!

Кралъвићъ Марко.

Надгледай ми Шарца одъ мейдана.

(Стоянъ оде и одма се враћа)

Стоянъ.

Ево дође Царевъ Татарине.

Кралъвићъ Марко.

Па нек' дође, добро ми е дош'о.

6. П О Я В Л Е Н Ъ.

Татаринъ и Кралъвићъ Марко.

Кралъвићъ Марко.

Шта е опетъ Царев' Татарине?

Татаринъ.

Господару Кралъвићу Марко!

Пратила ти Царица госпођа

Изъ Стамбола другу ситну књигу.

(предае писмо.)

Кралъвићъ Марко.

Изъ Стамбола Царица госпођа?

Никада ме нѣ ни виђела.

(чита.)

„Богомъ сынко Кралѣвићу Марко!
Не дай мене шѣрцу Арапину,
Ево тебе петъ товара блага.“

Иди натрагъ Царевъ Татарине!
Иди кажи моіой поматери:
Я не сміємъ на Арапа доћи;
Арапинъ е юнакъ на мейдану,
Скину'ће ми главу са рамена;
А я волимъ мою руссу главу
Нег' све благо Цара честитога.

7. П О Я В Л Е Н Ъ.

Кралѣвићъ Марко. (самъ)

Жао е мени царева љевојке,
Што е данасъ таке среће уде,
Да црнога Арапина люби;
Ал' е мила мени моя глава,
Па е тежко играти се съ ньоме,
А плашимъ се црніе Арапа,
Одъ кадъ быя у земљи Арапској
И пострада на води Чатрњи.
Я љадія да напоимъ Шарца,
Па ту нађо дванаестъ Арапа,
Те мы онде извадисмо кавгу,
Ја потего тешку топузину,
Те удари црна Арапина,
Ја еднога, мене еданаестъ,
Ја двоицу, мене десетина,

Ја троицу, мене деветина,
Ја четири, а мена осмина,
Ја петину, а мене седмина,
Ја шестину, а мене шестина;
Шестина е мене надјачала,
Свезаше ми руке наопако,
Одведоше Краљу Арапскоме,
Краљ ме баци на дно у тавницу,
Ја тавнова за седамъ година,
Нит' я знадо, кадъ ми лето дође,
Нит' я знадо, кадъ ми зыма дође,
И да небы Арапске њевойке
Миле њерце Краля Арапскога,
Да избави мене изъ тавнице
И могъ добра изъ подрума Шарца
Не бы никадъ угледао сунца,
Онде бы ми кости изтрунуле. —
Е кога су едномъ змиѣ пиле,
Тай се после и гуштера бои. —
Тако се я брѣмъ Арапина. —
Некъ опрости Царица госпођа,
Не могу јој быти на услуги.

(оде)

з. П О Я В Л Е Н Ъ.

Друга вила.

Валя теби побратиме Марко,
Валя теби на Арапа поњи,

Избавити невинну ђевойку,
Голема е за тебе срамота,
Да ты несмешъ на Арапа поћи.
Данасъ мисле и говоре люди,
Да садъ боля не има юнака,
Одъ теб' една одъ Прилипа Марка.

9. П О Я В Л Е Н Ъ,

Кралъвићъ Марко, Татаринъ и Пређашна.

Кралъвићъ Марко.

Што ми носишъ Царевъ Татарине?

Татаринъ.

Кадъ я каза Цару и Царици,
Што си рек'о Кралъвићу Марко,
То е чула Царева ђевойка,
Она скочи на ноге лагане,
Па довати перо и артию,
У лице е перомъ ударила,
Одъ образа крви отворила,
Те ти ситну књигу написала.

(дае писмо.)

Кралъвићъ Марко.

Шта ће са мнома Царева ђевойка?

(чита.)

„Богомъ брате Кралъвићу Марко!
Братимимъ те Богомъ истиниємъ,
И кумимъ те Богомъ истиниємъ,

И вашіємъ светіємъ Іованомъ,
Недай мене црну Арапину,
Ево тебе седамъ товар' блага,
И ево ти седамъ бошчалука,
Нит' су ткани, нити су предени,
Већъ одъ чиста злата салѣвени;
И да' љу ти одъ злата синію,
На синіи оплетена гуя,
Повысоко главу надигнула,
У зубима држи драгій каменъ,
Поредъ ког' се види вечерати,
У по ноћи, као у по дана;
И да' љу ти саблю оковану,
На којој су три балчака златна,
И у њима три драга камена,
(Валя сабля три царева града)
Јошъ љу Царевъ печать ударити,
Да те везиръ погубит' не може,
Докъ честитогъ Цара не запыта. —

(вила му на уво шапѣ.)

Иди натрагъ Царевъ Татарине.

(Татаринъ оде.)

10. П О Я В Л Е Н Ъ.

Преѣашњи безъ Татарина.

Марко.

Јао мене моя посестримо!

Зло е поћи, а горе не поћи.

Да с' не боимъ Цара и Царице,
Я се боимъ Бога и Іована; —

Башъ ъу поћи да неѣу ни доћи.

Садъ да идемъ на танану кулу,
Да облачимъ на се одіело;
А на плећа ѣуракъ одъ куряка,
А на главу капу одъ куряка. —
Да припашемъ саблю оковану,
И да узмемъ копль убонто;
Па да с' сиѣемъ у подруме Шарцу,
Да му стегнемъ седмере колане, —
Па наточимъ еданъ мие вина,
Те г' обѣсимъ Шарцу съ десне стране,
А съ ліеве тежку топузину,
Да не крива ни тамо, ни амо; —
Докъ се бацимъ Шарцу на рамена
Одо право біелу Стамболу.

(оде.)

Друга вила.

Но чу ли ме побратиме Марко!
Я кадъ доѣшъ біелу Стамболу,
Ты не иди Цару ни Везиру,
Веѣе иди у Новога ана,
У ану ѣешъ конакъ учинити.

Среѣно пош'о милій побратиме!
Я ѣу съ тобомъ до Стамбола поћи,

Као сестра надъ тобомъ лебдити,
Да се здраво опетъ дома вратишъ.
Ты се не бой црна Арапина.

ТРЕЋЕ ДѢЙСТВО.

(Польскій Предѣлъ предъ Стамболомъ и езеро).

1. П О Я В Л Е Н Ъ.

Кралъвићъ Марко и Царева Ђевойка.

Кралъвићъ Марко.

Ой Шарино мило добро мое!
Де се напи тје вода ладне,
Изъ езера овогъ зеленога.

Ђевойка.

Бож'я помоћъ, зелоно езеро!

Бож'я помоћъ, моя кућо вѣчна!

У тебе ћу виѣкъ вѣковати,

Удаћу се за тебе езеро,

Волимъ за те него за Арапа.

Кралъвићъ Марко.

Ой госпођо Туркиньо ђевойко!

Што нагони тебе у езеро?

Што ли ћешъ се удат' за езеро?

Каква ти е голема неволя?

Ђевојка.

Прођиме се гола дервишино!
Што ме питашъ, кадъ помоћ' неможешъ —
Ј самъ една несрећна ђевојка:
Ј самъ шћерца Цара честитого,
Царъ ме даде на срамоту свою
Одъ Приморја Црномъ Арапину,
Онъ ће данасъ са сватови доћи,
Да ме води својој бѣлой кули,
Одъ тог' млада бѣжимъ у езеро. —

Тражила самъ по изборъ юнаке.
Да избаве мене одъ Арапа,
Али нема таква юнака,
Ко бы смео на Арапа поћи.
Најпоследне казаше ми Марка
У Прилипу граду бјеломе,
И казаше, да е юнакъ Марко,
Да бы мог'о Арапа згубити;
Ј самъ нѣга Богомъ братимила,
И кумила светіемъ Јованомъ,
И даре му многе обрицала;
Но за луду! не шће доћи Марко,
Не шће доћи, не дошао майцы!

Кралъвићъ Марко.

Не куни ме, моя посестримо!
Ј самъ главомъ Кралъвићу Марко.

Ђевојка. (обеси му се око врата.)

Богомъ брате Кралъвићу Марко!
Не дай мене Црномъ Арапину.

Кралѣвићъ Марко.

Посестримо Туркиньо ђевојко!
Докъ е мене и на мени главе,
Не дамъ тебе Црномъ Арапину;
(Тию) Не мой другомъ казивати за ме,
Веће кажи Цару и Царицы,
Нек' ми штогођъ за вечеру спреме,
Ал' нека ми вина не омале;
Нек' ми пошлю у Новога ана;
Кадъ Арапинъ са сватови дође,
Нека нѣга лѣпо дочекаю,
И некъ тебе даду Арапину,
Да у двору не замеће кавгу,
А я знадемъ ђе ђу те отети,
Ако Богъ да и срећа юначка.

(оду. — промена у меяну).

2. П О Я В Л Е Н Ъ.

Ђиръ Пуля и Сила.

Ђиръ Пуля.

Мое посла неке иди добро;
Нема ђаномъ, видисъ мое Симу
Нема никой на насе меяна.
Како треба не имасъ знаесъ,
Да ми турисъ масло на мой пита. —
Све ти уцимъ, али некесъ, уцисъ. —
Неке мелъ мое воденица,
Оно вода све мутисъ на него.

Старо ану, неѣ было лепо,
Ће ми с' сваку долазіа на него,
Знаесть Симу нико боле отъ я,
Нико лепсе како мене было.
Ово ново, ово лепо ѣаномъ,
Ту сумъ стракиль хиляду дукати,
Опетъ несумъ насо добро стрека,
Све сосъ тебе, све сосъ твоя глава.

Сима.

Е ѣиръ Пуля! я веѣъ незнамъ, што ѣешъ?
Я ти радимъ ка' и друго роблѣ,
И теби е све неправо на вѣк'.

Ћиръ Пуля.

Али не си добро радисъ ѣаномъ,
Не масъ паметъ, знаесть на ту глава;
Не ми прависъ добро пазаръ Симу.

Сима.

Мой ѣиръ Пуля! како да ти правимъ;
Што ко иште, я дамъ, я ии служимъ.

Ћиръ Пуля.

Ето видисъ, како ты незнаесть;
Кадъ си видисъ ено цовекъ газда,
Сто гу даесть фасуль да гу яди,
Сто не даесть янія и кевацъ.
Сто гу даесть раѣія, дай гу віно,
Ено сербетъ, ено кафа сладко.

Сила.

Заръ Ђиръ Пуля, кадъ ко иште вина
Да му носимъ кафу, или шеѣеръ?
Што ко иште, морамъ му донети.
(У себи.) А ратосъ ти твое службе было.

Ђиръ Пуля.

Ты си ено цовекъ, али тако —
По грецески е хондро ђефалосъ;
Кадъ ти иска фасуль, или то раѣя,
Да гу пыташь, оѣишь ђевапъ ђаномъ?
То е боле, сосъ биберъ, сосъ луѣе.
Да гу казесъ, боле сербетъ одъ раѣя,
Да гу казесъ, боле вино одъ сербетъ.
Тако Симу, тако градисъ куѣа,
Ђе ми с' прависъ ено добро пазаръ.

Сила.

Я не могу натериват' люде.

Ђиръ Пуля.

Не ми с' вице говорія ђаномъ. —
Ето иди ено мейданѣя,
Јси коня како ено дяволъ,
Има аспри, прави калабалуѣъ —
Оѣе иди на мой воденица —
Море Симу, имасъ паметъ ђаномъ.

Сила.

Ю страшила! — — — — —

Биръ Пуля.

— — — — цути, цути Симу!

3. П О Я В Л Е Н Ъ.

Марко Кралъвићъ и пређашњи.

Кралъвићъ Марко.

Ей анџія! — — — —

Биръ Пуля.

(по лако.) — — Да преватисъ коня,
Айди тамо, да те дяволъ носи.

(ясно,) А ете гу — — — —

(лагано.) — — — Иди Симу ђаномъ.

(Сима оде.)

Кралъв. Марко.

(улази.)

(Биръ Пуля плашећи се корача на трагъ.)

Да те куцнемъ моимъ шестоперцемъ,

Да поиграшъ и горе и доле,

Да научишъ у Новога ана

Како валя госта дочекати.

Биръ Пуля.

(лагано.) То е дяволъ — — — —

— — — — Тинъ афто?

Кралъв. Марко.

Ха! Ты ли си меянџія овде?

Биръ Пуля.

Я сумъ ђаномъ! — — — —

— — — — Море оди Симу!
(лагано.) О дія ту онома ту теу!

Кралѣв. Марко.

Ой яднице! Заръ се теби неће?

Ћиръ Пуля.

(У себи.) Е ти дяволосъ ине тутосъ.
(ясно.) Имамъ зыма на то срдцу здраво,
Мени боли, сто кимъ, да си цинимъ.

Кралѣв. Марко.

А я имамъ за то срдце лека. —
Оно момче некъ ми коня вода,
А ты море овде да ме дворишь!

Ћиръ Пуля.

Оѣимъ, оѣимъ, заповедай само.
Оѣишь вино или то раѣія,
Добро кевапъ, добро кафа сладко?

Кралѣв. Марко.

Не требама ти вина ни ракіе,
Нити твое грчке ѣаконіе,
Садъ ќе мени свега доста быти. —
Ты се не ѣещъ наносити главе
Ако с' макнешъ изъ овога ана.

Ћиръ Пуля.

Я ти слусамъ, я ѣимъ, да те дворимъ
Како оѣишь, заповедай мени.

Кралѣ. Марко.
Има л' кога јоштъ овде у ану?

Ђиръ Пуля.
Нема ђаномъ, я и мое Симу!

Кралѣ. Марко.
А шта ти е море твоје Симу?

Ђиръ Пуля.
Мое Симу? момцаѣъ, е то е Сирбъ,
Ено добро ѣе момцаѣъ, ѣе Сирбъ.

Кралѣ. Марко.
Ели Сима кодъ тебе одъ давна?

Ђиръ Пуля.
Оѣи быѣе година ѣе и полъ.

4. П О Я В Л Е Н Ъ.

Служитель Царскій и преѣшани.

Служитель.
Господару незнанный деліо!
Шилъ теби Царе господине
Ево овде господску вечеру,
И шилъ ти триста ока вина,
И толико жежене ракіе.

Кралѣ. Марко.
Добро дошо ой Царева слуго!
Мети овде ђаконию лѣну,

Віно подай ево меанціи,
Да ме служи віномъ и ракіомъ.
Кажи Цару поочиму моме,
Кажи нѣму одъ мене поздравлѣ, —
Ой анціо! иди кажи слуги,
Некъ ми Шарца ту предъ аномъ веже,
Некъ наточи еданъ кондиръ віна,
Еданъ мени, другій моме Шарцу.

(оду.)

(вади вло.)

Вечере ќе быти и анціи —
Аль є неће данасъ окусити. — (веде.)
Да се мало опоравимъ сада.

5. П О Я В Л Е Н Ъ.

Сила, киръ Пуля и Кралѣ. Марко.

Сила.

Србскій Сыне незнана деліо!
Ево теби віна Царевога.

Кралѣ. Марко.

Помоз' Боже и светый Іоване.

(пів, чув се лупа, затвараѣ.)

Сила.

Затвараю ане и дуѣане,
Да затворимъ и я наша врата.

Кралѣ. Марко.

Што се тако рано затварате?

Сила.

Ой Бога ми незнаный юначе!
Арапинъ е шѣрцу испросіо
На срамоту у Цара нашего,
Вечерасъ ѣ доѣи по ѣвойку;
Одъ нѣгова страа големога
Мы се тако равно затварамо.

Кралѣ. Марко.

Не ѣешъ ова затворити врата.

Ѕиръ Пуля.

Молимъ тебе, да затворимъ врата;
Ты незнаесъ оно Арапъ бесно,
Оѣе доѣи, ѣе ми сеци глава
ѣе растури мое ново ану.

Кралѣ. Марко.

Айд' одлази Грчка кукавицо!
Нека доѣе црный Арапине,
Воля ми е, оѣу да га видимъ
И нѣгове киѣене сватове.

(пѣе, чув се ека и звека)

Ѕиръ Пуля.

(лагано.)

О дія ту онома ту теу!

Сила.

Ето иде црный Арапине.

Кралѣ. Марко.

Нека иде Арапина луда.

Сила. (извириваюћи.)

На кобили танкой бедеви —
И за њиме петъ стотина свата,
Петъ стотина црнѣ Арапа: —
Арапъ ђеверъ, старый сватъ Арапинъ,
А Арапинъ црный младоженя; —
Скаче пуста подъ њимъ бедеви,
Изподъ ногу камень изліѣе,
Те разбія ане и дуѣане.

Арапинъ. (съ поля.)

Боже милій чуда големога!
Цѣл' Стамболъ есте позатваранъ
Одъ моего страа великога,
Осимъ врата одъ новога ана!
Да л' у њѣму ниѣе никогъ нема?
Да л' е како лудо и манито,
Кое іоште за мой стра' незнаде?

Ђиръ Пуля. (по лако).

Цути море, не си прависъ инатъ.

Кралъвићъ Марко.

Ей діете! точи море віна,
Точи мени, Шарцу не умали.

Ђиръ Пуля.

То е дяволъ, сто ке на конъ віно?

Сила. (носећи віно).

Оде Арапъ предъ Цареве дворе.

Кралъвићъ Марко. ! (пів).

Нека иде Арапъ своимъ путемъ.
Дедъ анція садъ ми едну пѣвни.

Биръ Пуля.

Я не знаемъ — — — —
— — — — Ето мое Симу.
Певай Симу, я ѣимъ да гу слузимъ.

Кралъвићъ Марко.

Пуштай гласа ты діете Симо,
Ты Грчино де наточи віна.

Сила.

Господару незнаний юначе!
Оддавна ти запевао нисамъ.
Юштъ како самъ быю кодъ оваца,
Па се боимъ, небу погодити.

Кралъвићъ Марко.

Бре не лудуй докъ си читавъ дѣте!
Докъ те лупимъ моимъ буздованомъ,
Запева' ѣешъ, како нигда ниси.

Сила. (пева).

Вода лети, бреге дере, 2
На ньой Яна ноге пере, 2
Према ньой се Јово дере: 2
Не утони, мой дилбере, 2
Не утони, не закољи; 2
Ак' утонешъ, вадићу те, 2

Ак' извадимъ, любићу те;
Не љу любит' гола врата;
Већъ љу купит' литру злата,
Па љу свезат' ово врата,
Па љу любит' око злата,
Кано чела око сата.

Кралѣвићъ Марко.

Башъ се види да с' се погрчио,
Правый Србинъ кадъ запева море
Сва се гора мора да разлеже.

Сила. (извируе).

Царъ изведе Арапу љевојку —
И опреми руо љевојчко:
Натовари дванаестъ товара.

Кралѣвићъ Марко.

Шта си стао, дай донеси вина (Ћиръ Пуљви.)

Сила.

Иде Арапъ крозъ Стамболъ біелій
Са љевојкомъ и са сватовима.

Кралѣвићъ Марко. (пів).

Нека иде, ал' за дуго неће.
Ову полу подай моме Шарцу.

(дае Ћиръ Пуљви вино).

Сила.

Ево амо Црна Арапина,
Па погледа, ко има у ану.

Кралъвићъ Марко. (Ћиръ Пуљи).

А што си се болањ уочио?
Заръ се тако гости послужую?
Ово вино подай моме Шарцу.

Сима.

Ево Арапъ, оће у меану,
Ал' му Шарацъ свезанъ на вратима
Неда амо унутра уићи,
Већъ кобилу биє по ребрима.

Кралъвићъ Марко.

Види Шарацъ ђе є близу кавга!

Сима.

Арапинъ се у сватове врати,
Па онъ оде низъ чаршїю съ њима.

(Кралъвићъ Марко устає, и оде).

Б. П О Я В Л Е Н Ћ.

Сима и Ћиръ Пуља.

Ћиръ Пуља.

А фала Богъ, и ратосъ на него.

Сима. (по лагано).

Гле изврће ђуракъ одъ куряка, —
И изврати капу одъ куряка,
Своме Шарцу потеже колане —
Па обѣси мешину са виномъ;

Съ друге стране тежку топузину,
Да некрива ни тамо ни амо;
Онъ узима копль убоито,
Па се скаче Шарцу на рамена, —
Изшћера га на чаршию пуну.

Ћиръ Пуля.

То е дяволъ, да гу дяволъ носи.

Сила.

Ено стиже Арапске сватове,
Па онъ стаде заметати кавгу,
И прогони стражнѣ мимо прве,
Где доћера Шарца до њевојке,
И погуби кума и њевера.

Гласъ Телала.

Зла ти срећа црний Арапине!
Стиже юнакъ у твое сватове,
Конь му нѣ, коньи каквино су,
Веће шаренъ, како и говече;
Нит' е юнакъ, к'о што су юнаци,
На нѣму е њуракъ одъ куряка,
На глави му капа одъ куряка;
Нешто му се у зубима црни,
Као ягнѣ одъ пола године;
Како стиже, онъ заметну кавгу,
И прогони стражнѣ мимо прве,
Погуби ти кума и њевера.

Сила.

Браћа Арапъ сиву бедевию.

Арапиновъ гласъ.

Зла ти среќа незнаний юначе!
Кои те е ђаво навратио,
Да ти дођешъ у мое сватове,
Да погубишъ кума и ђевера?
Или си лудъ, и ништа незнадешъ,
Ил' си силанъ, па си полудио?
Или ти е животъ омрзнуо?
А тако ми мое вѣре тврде!
Потегну љу дизгенъ бедеви,
Седамъ љу те пута прескочити,
Седамъ отудъ, а седамъ одовудъ,
Па љу онда тебе одсећ' главу.

Сила.

Ето теби мой Србскій юначе!
Одъ Арапа лѣпога поздравля.

Гласъ Кралѣвића Мирка.

Бре не лажи Црный Арапине!
Ако Богъ да и среќа юначка
Ты до мене ни доскочит' нећешъ,
А камо ли мене прескочити.

Сила.

Поглед' яко Црногъ Арапина,
Ће покупи дизгенъ бедеви,
Пакъ га удри оштромъ бакрачліомъ,
Доиста га оће прескочити —
Ал' му неда Шарацъ одъ мейдана,
Већъ се пропе онъ на ноге стражнѣ

И кобилу на преднѣ дочека,
И мало е довати зубима,
Те іой уво десно одадріе,
Сва кобила у крви огрезну.

Биръ Пуля.

Оно дяволъ, сто си трази посла,
Оѣи Арапъ, да коли на него:

Сила.

Удари се юнакъ на юнака;
Црный Арапъ на сокола Србска,
Нити може погубити Срба,
Нит'се даде Арапъ погубити.

(чуе се звека сабаля).

Биръ Пуля.

Ено дяволъ како оно друго.

Сила.

Зла ти среѣа Црный Арапине!
Оѣе тебе Срба надячати.
Гле окрену танку бедевию,
Па побѣже крозъ чаршию пуну? —
За нѣме се натуріо Србо, —
Аль е брза пуста бедевија,
Брза му е као горска вила,
И веѣъ оѣе да утече Шарцу, —
Паде Срби на умъ топузина —
Па залюля покрай себе нѣоме,
Стиж' Арапа међу плеѣа жива,

Арапъ паде, а Србо допаде —
Одсіече одъ Арапа главу —
И увати танку бедевию.
Ура, Ура! момъ соколу Србскомъ.

Жиръ Пуля.

Е фала Богъ, то е добро цовекъ.
(оду.)

(Позоріе се промене у польскій предѣлъ предъ Стам-
боломъ.)

7, П О Я В Л Е Н Ъ.

Кралѣв. Марко, Царева ђевојка, Селимъ Паша и
две Виле.

Сви.

Изъ дубльина наши' груди
Подижесе Теби хвала!
Преста данасъ Арапъ уди,
То е милость Твоя дала.

Виле.

Невиность е надячала.

Сви.

Теби слава,
Теби хвала,
Праизвору радости!

Виле.

Миш'цу Марка
Србъ юнака
Увѣнчава побѣда.

* * *

Сви.

Милость Твоя милій отче!
Избавленъ што подари,
Привлачи насъ Теби Творче!
Еръ насъ покой садъ озари.

Виле.

Неволя се утишала.

Сви.

Теби слава,
Теби хвала,
Праизвору радости!

Виле.

Миш'цу Марка
Србъ юнака
Увѣнчава побѣда.

* * *

Сви.

Наше сузе Ты осуши!
И избави одъ пропасти,
Яукъ бѣдны' Ты угуши,
И дарова мира сласти.

Виле.

Конаць гордомъ Ты показа.

Сви.

Теби слава,
Теби хвала,
Праизвору радости.

Виле.

Миш'цу Марка.

Србъ юнака;
Увѣнчава побѣда.

Кралѣв. Марко.

Води Цару ліепу њевойку,
А ено ти одъ Арапа глава,
И ено ти дванаестъ товара
Што е дао руа њевоячка.

Кевойка.

Фала теби побратиме Марко!

Прва вила.

Човеку су пути сакривени,
Коимъ нѣга среѣа постизава,
Єдно нѣму што остає, то є,
Да надежду на Бога палаже,
И кадъ с' вію надъ главомъ облаци,
И кадъ ричу громова удари,
Кадъ веѣъ пропасть онъ извѣстну гледи,
Надъ нѣимъ влада Божія десница,

Коя бѣдне по заслуги чува,
Коя горде понизити знаде,

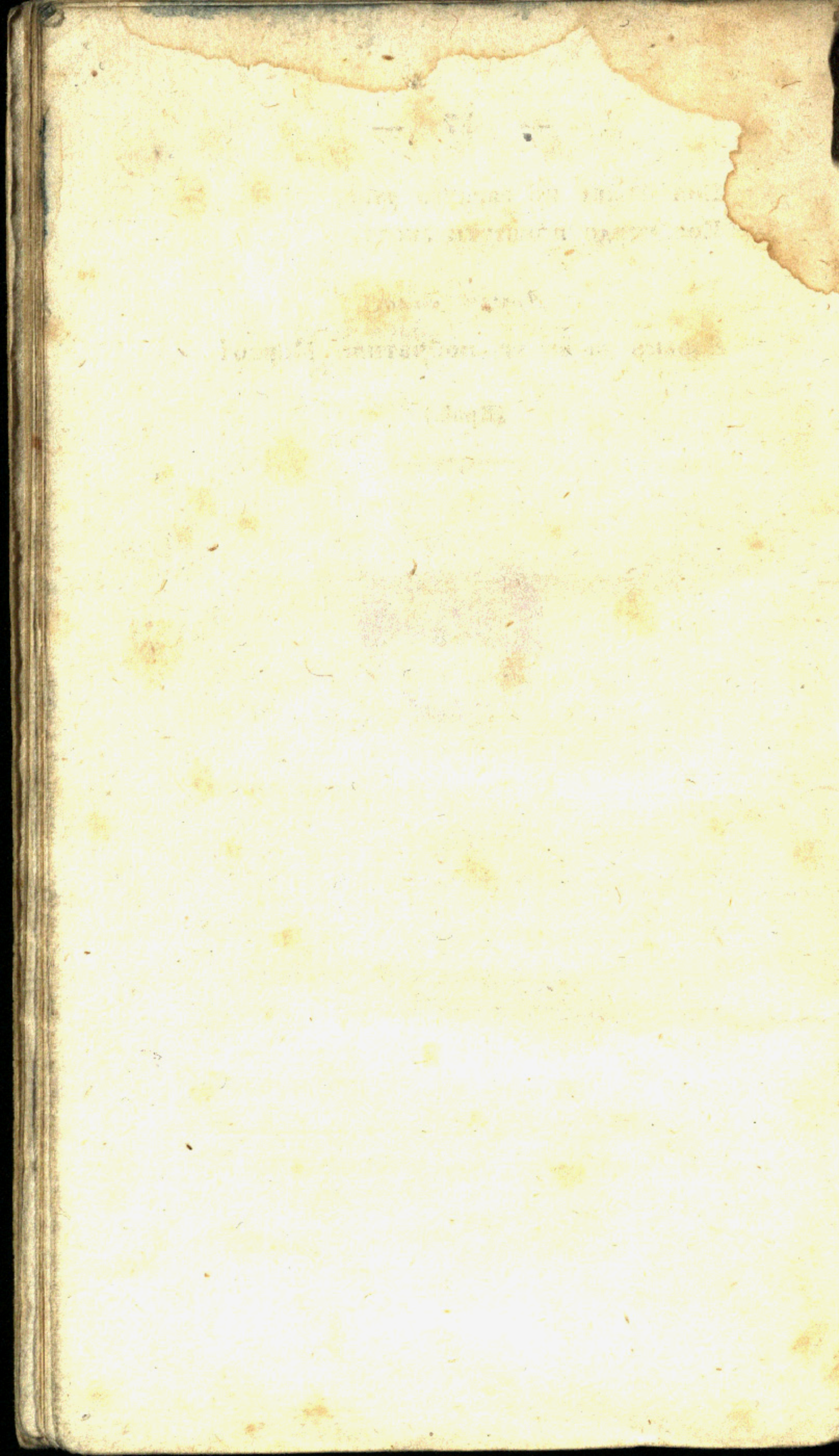
Друга вила.

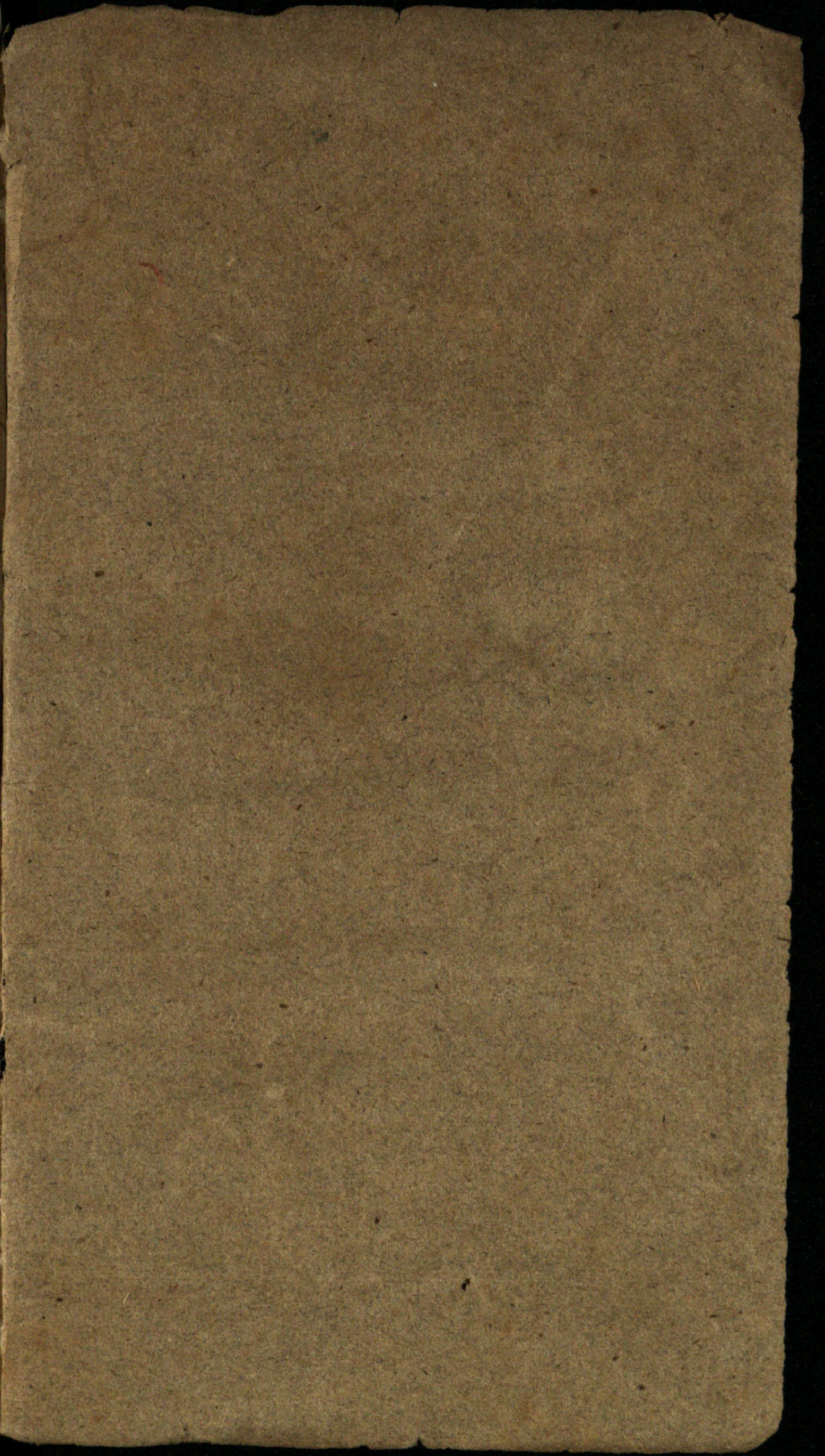

Здравъ да си ми побратиме Марко!

(Край.)

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

P 19 Ср I 381-1

